

Dkt. Robert Vannoy: Wafalme, Hotuba ya 8

© 2012, Dkt. Robert Vannoy, Dkt. Perry Phillips, Ted Hildebrandt

Ufalme Uliogawanyika Kabla ya Yehu (931-841 KK)

II. Ufalme Uliogawanyika Kabla ya Yehu   Tulimaliza nambari ya Kirumi “I” wiki iliyopita ambayo ilikuwa “Ufalme wa Muungano chini ya Sulemani, Sura ya 1-11.” Kwa hivyo hiyo inatuleta kwenye nambari ya Kirumi “II” kwenye muhtasari niliokupa, ambayo ni “Ufalme Uliogawanyika Kabla ya Yehu.” Ufalme uliogawanyika, kama unavyojua, mnamo 931 KK Mapinduzi ya Yehu, ambapo aliiangamiza nyumba ya Ahabu, ni 841 KK kwa hivyo ni takriban kipindi cha miaka mia moja, 931-841 KK ambacho tutaangalia chini ya nambari ya Kirumi “II.”

A. Usumbufu 1. Usuli   Mkubwa “A” ni “Usumbufu” na “1” ni “Usuli.” Ulisoma sehemu katika 1 Wafalme na pia katika ufafanuzi wa Biblia wa Expositor. Lakini wacha niseme tu kwa njia ya usuli, kwamba usumbufu huo si kitu kilichotokea bila utangulizi wowote. Kwa maneno mengine, kulikuwa na mambo yaliyohusika yaliyosababisha usumbufu huo ambao ulikuwapo kwa muda. Ukirudi kwenye historia ya awali ya Israeli katika nchi ya Kanaani, unakumbuka makubaliano ambayo Yoshua alifanya na Wagibeoni waliomjia wakijifanya kama kutoka nchi ya kigeni. Hilo liko katika Yoshua sura ya 9. Yoshua alifanya makubaliano nao, ambayo yalimaanisha kwamba Waisraeli hawangeweza kutekeleza amri ya BWANA ya kuwaangamiza watu hawa kwa sababu walikuwa wameapa kwa jina la BWANA kwamba hawangefanya hivyo. Lakini hiyo ilimaanisha kwamba hapo katikati ya Kanaani, ulikuwa na Wagibeoni hawa na wengine walioruhusiwa kubaki kama kitu cha kigeni katika nchi hiyo.

Wagibeoni   Unasoma katika Yoshua 9:14, "Wanaume wa Israeli walikula vyakula vyao, lakini hawakumwuliza BWANA . Ndipo Yoshua akafanya agano la amani nao ili kuwaacha hai, na viongozi wa mkutano wakaitia kiapo." Kwa hivyo wanapogundua kwamba walikuwa majirani kweli, hawakuwa wageni, basi tunasoma katika mstari wa 18

wa Yohanna 9: "Waisraeli hawakuwashambulia kwa sababu viongozi wa mkutano walikuwa wamewaapia kwa BWANA, Mungu wa Israeli." Mstari wa 19 unasema: "Tumewaapia kwa BWANA, Mungu wa Israeli; hatuwezi kuwagusa sasa. Hivi ndivyo tutakavyofanya: Tutawaacha hai, ili ghadhabu isituangukie kwa kuvunja kiapo tulichowaapia."

Sasa, miji hiyo iliyotajwa hapo katika mstari wa 17 ni Gibeoni, Kefira, Beerothi na Kiriath-yearimu, ambayo huunda mstari wa miji ambayo inakupa mstari wa kugawanya kati ya kaskazini na kusini katikati ya nchi ya Kanaani. Wakati mwingine hurejelewa kama "kabari ya Wagibeoni" iliyo kati ya kaskazini na kusini. Lakini hiyo ilikuwa kundi la wageni, lililoungana kwa karibu lililoishi katikati ya nchi ambalo lilikuwa na mwelekeo wa kugawanya nchi hiyo katika kaskazini na kusini. Kwa hivyo hiyo ni sababu moja ambayo huenda ilielekea kuelekea mgawanyiko kati ya kaskazini na kusini.

Sababu nyingine inaweza kuwa ukweli kwamba kulikuwa na makabila mawili makubwa kuhusu eneo na idadi ya watu, na hiyo ilikuwa Yuda upande wa kusini wa Yerusalemu na Efraimu upande wa kaskazini wa Yerusalemu. Kwa hivyo tena una sababu ambayo ingeegemea kugawanya kaskazini na kusini—kabila kubwa la Efraimu upande wa kaskazini na kabila kubwa la Yuda upande wa kusini.

Hapo awali Daudi juu ya Yuda Pia kulikuwa na mielekeo ya awali ambayo unakutana nayo katika baadhi ya masimulizi kabla ya wakati huu. Unakumbuka mwanzoni mwa utawala wa Daudi alitawala mwanzoni huko Hebroni juu ya kabila la Yuda. Alitawala huko kwa miaka saba, lakini juu ya kabila la Yuda. Wakati huo Ishboshethi, mwana wa Sauli, alikuwa akitawala makabila yote ya kaskazini. Tunaona kwamba katika 2 Samweli 2, mistari michache ya kwanza: "Ikawa baada ya muda Daudi alimuuliza BWANA, Je, nipande kwenda katika mmojawapo wa miji ya Yuda? [Hii ni mara tu baada ya kifo cha Sauli.] Anauliza, na BWANA akasema, 'Panda.' Daudi anauliza, 'Niende wapi?' "Hadi Hebroni," BWANA akajibu. Daudi akapanda pamoja na wake zake wawili Ahinoamu na Abigaili, akakaa Hebroni." Na tunasoma katika mstari wa 4, "Watu wa Yuda wakaja Hebroni, wakamtia Daudi mafuta huko awe mfalme juu ya nyumba ya Yuda."

Unaona, yeye ni mfalme juu ya Yuda pekee. Katika sura ya 5 ya 2 Samweli, unasoma katika mistari michache ya kwanza, baada ya Ishboshethi kuuawa, ambaye wakati huo alikuwa akitawala makabila ya kaskazini, tunasoma, katika sura ya 5: “Makabila yote ya Israeli yalimjia Daudi huko Hebroni, yakasema, ‘Sisi ni nyama na damu yako mwenyewe. Hapo awali ulikuwa juu yetu, ulipokuwa ukiongoza Israeli katika kampeni zao za kijeshi. BWANA akasema, ‘Utawachunga watu wangu Israeli—wewe utakuwa mtawala wao.’ Ndipo wazee wa Israeli wakamjia Daudi huko Hebroni. Mfalme akafanya mapatano nao huko Hebroni kabla BWANA hajamtia mafuta Daudi juu ya Israeli. Alikuwa na umri wa miaka 30 alipoanza kutawala. Alitawala Hebroni kwa miaka saba” na akatawala Israeli yote kwa miaka 33.” Kwa hivyo unaona katika mstari wa 5 kwamba tofauti dhahiri ya utawala wa Daudi juu ya Yuda, miaka saba na miezi sita juu ya Yuda pekee kabla ya kutambuliwa kama mfalme na makabila ya kaskazini. Kwa hivyo, hapo pia, unaona mielekeo ya kutafakari kuhusu mgawanyiko kati ya kaskazini na kusini.

Jambo lingine, ambalo kwa kweli ni kabla ya kile ambacho tumekiangalia kuhusu matukio, wakati wa uhamisho wa Daudi, alipokuwa akifuatwa na Sauli, alikimbia kuokoa maisha yake, na akapata mahali pa kukimbilia miongoni mwa Wafilisti. Wakati huo alipokuwa uhamishoni nchini Ufilisti wakati wa utawala wa Sauli, alidumisha uhusiano wa karibu na uongozi wa Yuda. Unaona kwamba katika 1 Samweli 30, mstari wa 26. Tunasoma, “Daudi alipofika Siklagi, [ambayo ni mji wa Wafilisti.] Alituma baadhi ya nyara kwa wazee wa Yuda waliokuwa rafiki zake, akisema, ‘Hii hapa zawadi kwenu kutoka kwa nyara za adui za BWANA.’” Aliituma kwa wale waliokuwa Yuda, na inaorodhesha maeneo kadhaa katika miji ya Yuda. Kwa hivyo Daudi alijenga uhusiano wa karibu na uongozi wa Yuda na miji ya Yuda wakati huo, na kisha Sauli alipokufa, ilikuwa kawaida kwamba Yuda mara moja walimtangaza kuwa mfalme, lakini makabila ya kaskazini hayakufanya hivyo.

Sulemani Akipendelea Yuda   Sasa, jambo lingine linalowezezana nililolitaja hapo awali, tukirudi kwenye mjadala wetu wa Sulemani, katika sura ya 4 , ya 1 Wafalme,

tulipoangalia wilaya hizo ambazo zilipaswa kutoa msaada kwa ajili ya ua wa Sulemani, kumbuka, nilitaja wakati huo haionekani kama kuna marejeleo yoyote ya eneo la Yuda katika wilaya hizo kumi na mbili. Kwa hivyo wengine wanahisi kwamba labda wakati wa utawala wa Sulemani, kulikuwa na upendeleo kwa Yuda na ikiwa ndivyo ilivyo, hiyo inaweza tena kuwa mgawanyiko. Hiyo ilikuwa katika 1 Wafalme 4; kati ya wilaya hizo kumi na mbili, hakuna kutajwa kwa Yuda jina langu au kwa maelezo ya maeneo yake. Haionekani kwamba wilaya yoyote inalingana na eneo la Yuda. Kwa hivyo hitimisho ambalo baadhi wamefikia, na ni hitimisho tu, ni kwamba Yuda haikuhitajika kutoa msaada huu wa kila mwezi kwa Sulemani. Waliondolewa, ambayo ingekuwa upendeleo kwa Yuda, ambayo ilikuwa kabila la Daudi na Sulemani. Hiyo inaweza kuwa ndiyo sababu walikuwa wakipendelea kabila lao wenyewe, ikiwa ndivyo ilivyo. Kwa hivyo unaweza kuona jinsi hilo linavyoweza kusababisha mgawanyiko. Lakini hayo ni baadhi tu ya mambo ambayo labda yanahusika katika historia ya kile tunachokipata katika hatua hii ya historia ya Israeli ambapo unafikia kwenye mvurugo wenyewe na kuvunjika kwa ufalme katika sehemu mbili.

2. Yeroboamu Anaasi Dhidi ya Sulemani na Kifo cha Sulemani – 1 Wafalme 11:26-41

Sawa, nambari “2” kwenye karatasi yako ni: “Yeroboamu Anaasi Dhidi ya Sulemani na Kifo cha Sulemani.” Katika 1 Wafalme 11:26-41, kama unavyokumbuka, Yeroboamu, ambaye mara nyingi huitwa, Yeroboamu mwana wa Nebati,” alikuwa afisa wa mahakama ya Sulemani ambaye aliwekwa kuwa msimamizi wa nguvu kazi ya Efraimu na Manase. Ukiangalia mstari wa 28 unasoma, “Yeroboamu alikuwa mtu hodari, na Sulemani alipoona jinsi kijana huyo alivyofanya kazi yake vizuri, alimweka kuwa msimamizi wa nguvu kazi yote ya nyumba ya Yusufu. Nyumba ya Yusufu ingekuwa Efraimu na Manase. Efraimu na Manase walikuwa wana wawili wa Yusufu ambao wakawa vichwa vya makabila mawili na maeneo ya makabila ya Efraimu na Manase. Kwa hiyo Yeroboamu mwana wa Nebati alikuwa msimamizi wa kazi ngumu za makabila hayo mawili, yeye mwenyewe alikuwa wa kabila la Efraimu.

Unaona katika mstari wa 26 alikuwa mmoja wa maafisa wa Sulemani na

Mefraimu. Mama yake alikuwa mjane aliyeitwa Zerua. Bila shaka, Efraimu ilikuwa kabila la kaskazini, mwenzake wa kabila kubwa kusini. Yeye ndiye Ahiya aliyemjia na kumwambia kwamba Bwana atamnyang'anya Daudi ufalme na kumpa sehemu kubwa yake.

Hata kabla ya hapo inaonekana kama alikuwa amezimbia kuanzisha uasi dhidi ya Sulemani. Ninasema hivyo kwa msingi wa kifungu cha maneno katika mstari wa 37, ambapo unasoma (hii iko katika neno la Ahiya; anasema), "Na wewe, nitakuchukua wewe, nawe utatawala juu ya yote unayotamani moyo wako." Inasikika kama Yeroboamu tayari alikuwa amefikiria na kutaka ufalme. "Utatawala juu ya yote unayotamani moyo wako, utakuwa mfalme juu ya Israeli." Sasa, kama unavyokumbuka, mtu huyu, Mwefraimu, anayesimamia nguvu kazi hii, inaonekana tayari ana hamu ya kutawala, anakabiliwa na Ahiya, nabii na kuambiwa kwa neno na kwa ishara kwamba angekuwa mfalme.

Ninachomaanisha ni kwamba: Ahiya alikuwa na koti hili ambalo alilirua vipande kumi na viwili, na akamwambia Yeroboamu ajichukulie vipande kumi. Kisha anasema kwamba ishara hiyo ina maana kwamba BWANA angerarua ufalme kutoka mikononi mwa Sulemani na kumpa makabila kumi. Hiyo ni aya ya 31. "Lakini kwa ajili ya mtumishi wangu Daudi na mji wa Yerusalemu, ambao nimeuchagua kutoka katika makabila yote, atakuwa na kabila moja." Kwa hiyo Yeroboamu alikutana na Ahiya ambaye anamwambia kwa neno na ishara kwamba BWANA atachukua makabila kumi kutoka kwa Sulemani na kumpa.

Lakini Ahiya anapoendelea zaidi, anaweka wazi kwamba halitatokea katika siku za Sulemani. Katika mistari ya 34-35 anasema, "Sitauondoa ufalme wote kutoka mkononi mwa Sulemani, naye atatawala siku zote za maisha yake. Kwa ajili ya Daudi mtumishi wangu, niliyemchagua kuzishika amri zangu na masharti yangu, nitachukua ufalme kutoka mkononi mwa mwanawe na kukupa wewe makabila kumi. Nitampa mwanawe kabila moja ili Daudi, mtumishi wangu, awe na taa mbele yangu sikuzote Yerusalemu." Kwa hiyo Ahiya anamwambia Yeroboamu kwamba atapata makabila haya kumi, lakini halitatokea katika siku za Sulemani; litatokea katika siku za mwanawe.

Lakini inaonekana Yeroboamu hakutaka kusubiri wakati wa BWANA na kusubiri kifo cha Sulemani. Na inaonekana alijaribu kuasi hata kabla ya kifo cha Sulemani. Unasoma katika mstari wa 26, “Yeroboamu, mwana wa Nebati, aliasi dhidi ya mfalme.” Kisha unasoma katika mstari wa 40 kwamba Sulemani alijaribu kumuua Yeroboamu, lakini Yeroboamu alikimbilia Misri kwa mfalme Shishaki na akakaa huko hadi kifo cha Sulemani. Kwa hivyo, ukiweka mstari wa 26, ambapo inasema Yeroboamu aliasi, pamoja na mstari wa 40, ambapo inasema Sulemani alijaribu kumuua Yeroboamu, inaonekana kama Yeroboamu alijaribu mapema kujinyakulia makabila ya kaskazini hata kabla ya kifo cha Sulemani.

Hilo linakupa ishara ya kutisha, unaweza kusema, kuhusu aina ya utawala unaoweza kutarajia kutoka kwa Yeroboamu atakapokuja kwenye kiti cha enzi kaskazini. Inaonekana kwamba hakuwa tayari hapa, hata mwanzoni, kusikiliza neno la nabii aliyesema, “Hili halitokea katika siku za Sulemani.” Alijaribu kuchukua mambo mikononi mwake mwenyewe. Lakini inaonekana kwamba kushindwa kwake wakati huo kuchukua ufalme kwa mafanikio kabla ya kifo cha Sulemani kulisababisha ulazima wa kukimbilia Misri ambapo alikaa hadi kifo cha Sulemani.

Sasa, sababu iliyomfanya Mungu amhukumu Sulemani hivi, kwa kuchukua makabila kumi kutoka kwa ukoo wake—kutoka kwa wazao wake—sababu hiyo imetolewa mapema katika sura tuliyoiangalia mwanzoni mwa juma. Mistari ya 9-13: “Basi Bwana akamghadhibikia Sulemani kwa sababu moyo wake uligeuka mbali na Bwana.” Na mstari wa 11 unasema, “BWANA akamwambia Sulemani, Kwa kuwa hivi ndivyo unavyoona, wala hukushika agano langu na amri zangu nilizokuamuru, hakika nitararua ufalme, kutoka kwako, na kumpa mmoja wenu aliye chini yako. Hata hivyo, sitafanya hivyo kwa ajili ya Daudi baba yako wakati wa maisha yako.” Kwa hivyo unapata sababu hapo na pia katika mstari wa 33, katika sura tunayoiangalia usiku wa leo. Unasoma, “Nitafanya hivi kwa sababu wameniacha mimi na kuabudu Ashtorethi, mungu wa kike wa Wasidoni, na Kemoshi, mungu wa Wamoabi, na Moleki, mungu wa Waamoni, wala hawakuenda katika njia zangu, wala hawakufanya yaliyo mema machoni pangu, wala hawakuzishika amri na sheria zangu kama Daudi, baba yake Sulemani

alivyofanya.” Kwa hivyo hizo ndizo sababu zilizomfanya aache agano na kufuata miungu ya uongo.

Sawa, hiyo ni nambari “2,” “Yeroboamu Anamwasi Sulemani.” Na kisha mwishoni mwa 1 Wafalme 11, mstari wa 41, unasoma kuhusu kifo cha Sulemani. “Na mambo mengine yote ya utawala wa Sulemani, yote aliyoyafanya, hekima aliyoiyonesha, yameandikwa katika kitabu cha tarehe za Sulemani. Sulemani alitawala Yerusalemu, juu ya Israeli yote, miaka arobaini, kisha akalala na baba yake . Akazikwa katika mji wa Daudi baba yake, na Rehoboamu mwanawe akatawala mahali pake.”

3. Mtazamo wa Upumbavu wa Rehoboamu – 1 Wafalme 12 Kwa hivyo hiyo inatuleta kwenye nambari “3” “Mtazamo wa Upumbavu wa Rehoboamu.” Hiyo ni 1 Wafalme 12--sura inayofuata. Tunasoma hapo mwishoni mwa sura ya 11 kwamba Rehoboamu anamrithi Sulemani kama mfalme. Inaonekana kuwa mrithi wa kawaida. Hata hivyo, kuna kauli ya kuvutia katika mstari wa 1 wa sura ya 12 ambapo inasema, “Rehoboamu akaenda Shekemu ambapo Waisraeli wote walikuwa wamekwenda kumfanya mfalme.” Hilo linaonekana kama hilo linarejelea makabila ya kaskazini. Kumbuka, Daudi alipokuwa mfalme, mwanzoni alikuwa mfalme wa Yuda, baadaye tu ndipo alipokubaliwa na kusifiwa kuwa mfalme wa makabila ya kaskazini. Inaonekana kama wakati urithi huu unapotokea hapa ndipo Rehoboamu anahisi kwamba ni muhimu kwenda Shekemu na kuidhinishwa kama mfalme na makabila ya kaskazini.

Umesoma katika mstari wa pili kwamba Yeroboamu, ambaye alikuwa amekimbilia Misri, aliposikia kuhusu hili, anarudi Misri haraka ili awepo. Katika mkutano huo unaona kwamba Rehoboamu anahitajika kupunguza nira ambayo Sulemani alikuwa amewawekea watu wa Israeli. Umesoma katika mstari wa 4 kwamba kusanyiko lilisema, “Baba yako alituwekea nira nzito. Lakini sasa punguza utumwa mgumu na nira nzito aliyotuwekea nasi tutakutumikia.”

Na Rehoboamu anaomba muda wa kufikiria hilo. Anashauriana na washauri wengine waliokuwa wamemshauri Sulemani baba yake, nao wakamshauri akubali hilo, lakini kisha wakamshauri ashauriane na washauri wengine vijana. Unasoma katika mstari

wa 10, “Vijana waliokua naye wakajibu, ‘Waambie watu hawa waliokuambia, ‘Baba yako, tuwekee nira nzito, lakini ifanye iwe nyepesi,’ waambie, ‘Kidole changu kidogo ni kinene kuliko kiuno cha baba yangu.’ Baba yangu aliweka nira nzito juu yenu, mimi nitaifanya iwe nzito zaidi. Baba yangu aliwapiga kwa mijeledi, mimi nitawapiga kwa nge.”” Kwa maneno mengine, si kazi tu zilizopaswa kuongezwa, bali pia adhabu. “Baba yangu aliwapiga kwa mijeledi, mimi nitawapiga kwa nge.” Nge ni kamba ya ngozi iliyojaa chembe kali za chuma au jiwe au kitu kama hicho ambacho kingekata. Kazi hizo zinaongezwa, adhabu zinaongezwa, na hakika maneno haya yanaashiria mtazamo wa kijinga si tu mtazamo wa kijinga—sio maneno ya mfalme wa kweli wa agano—mtu ambaye ana wasiwasi na huruma kwa watu ambao yeye ni juu yao na amewekwa kama mtawala.

Kwa hivyo jibu la Israeli liko katika mstari wa 16, “Israeli wote walipoona ya kuwa mfalme alikataa kuwasikiliza, walimjibu mfalme, ‘Tuna sehemu gani katika Daudi, au sehemu gani katika mwana wa Yese? Nendeni kwenye mahema yenu Ee Israeli. Itunze nyumba yako mwenyewe, Ee Daudi.’” Kwa hiyo Waisraeli wanasema hatutakukubali kama mfalme, lakini Rehoboamu hayuko tayari kukubali jibu hilo.

Kwa hivyo, katika mstari wa 18, anatuma mtu anayeitwa Adoniramumu. Umesoma Mfalme Rehoboamu alimtuma Adoniramumu ambaye alikuwa msimamizi wa kazi ya kulazimishwa. Alikuwa msimamizi wa hilo chini ya Sulemani, baba yake Rehoboamu. "Lakini Israeli wote walimpiga mawe hadi akafa. Mfalme Rehoboamu akapanda gari lake na kukimbilia Yerusalemu. Kwa hivyo Israeli imekuwa ikiasi dhidi ya nyumba ya Daudi hadi leo," -- hiyo labda ni hadi siku ambayo kitabu cha 2 Wafalme kimeandikwa. Kwa maneno mengine, ufalme wakati huu uligawanyika na uliendelea kugawanyika kwa historia yake yote. Kwa hivyo unabii wa 1 Wafalme 11:39 unatimizwa. Ahiya alisema, akizungumza kutoka kwa Bwana, "Nitawatesa wazao wa Daudi kwa sababu hii, lakini si milele." Kwa hivyo unabii unatimizwa, na Yuda inabaki tofauti na Israeli kwa historia yote ya Israeli hadi wakati wa uhamisho wakati Ufalme wa Kaskazini unapelekwa Ashuru mnamo 722 KK.

Kuna jambo lingine ambalo linaweza kuwa sababu hapo katika 1 Wafalme 12:16.

Mstari unaogawanya kati ya ushairi wa Kiebrania na nathari ya Kiebrania ni laini sana. Jambo la msingi ambalo kwa kawaida hutajwa kama sifa ya ushairi wa Kiebrania inayotofautisha ushairi na nathari, ni ulinganifu. Na unaona una hapa, “Tuna sehemu gani katika Daudi?” kisha, “Tuna sehemu gani katika mwana wa Yese?” Kwa hivyo tunapata mistari miwili inayofanana. “Kwenda kwenye hema zako Ee Israeli” na kisha, “Itunze nyumba yako, Ee Daudi!” Unaona una ulinganifu maradufu hapo. Unapata ulinganifu kama huo katika nathari, pia, na huu ni mfano. Ni njia yenye nguvu ya kuweka mambo. Aina hiyo ya usemi unaorudiwa ni sifa ya uandishi wa Kisemiti kwa ujumla.

a. Jaribio la Rehoboamu la Kuishinda Israeli – 1 Wafalme 12:21-24

Sawa, hiyo ilikuwa “3” “Mtazamo wa Kijinga wa Rehoboamu.” “a” ni: “Mvurugo.” “b” ni: “Wafalme Watatu wa Kwanza wa Yuda,” ambao ni Rehoboamu, Abiya, na Asa. Kwa hivyo “1” ni Rehoboamu basi, 1 Wafalme 11:42-14:31 ambayo inafanana na 2 Mambo ya Nyakati 9:31-12:16. Sasa, nina mambo mawili madogo hapo, pia katika muhtasari wako: “a” ni “Jaribio la Rehoboamu la Kushinda Israeli Tena, 1 Wafalme 12:21-24.” Na “b” ni: “Uhusiano na Misri.”

Hebu tuangalie kwanza jaribio la Rehoboamu la kuwashinda tena Israeli, 1 Wafalme 12:21-24. Mwisho wa sura hiyo, si mwisho kabisa, lakini mwanzo hapo katika mstari wa 21, unasoma kwamba Rehoboamu anaamua kukusanya jeshi ili kujaribu kuwashinda makabila ya kaskazini kwa nguvu; ili kurejesha umoja katika ufalme. Hata hivyo, anakabiliana na nabii. Neno la Mungu linamjia Shemia, ambaye kisha anamjia Rehoboamu na kumwambia, usifanye hivyo. Unasoma hapo katika mstari wa 24, "BWANA asema hivi, 'Msipande juu ya ndugu zenu Waisraeli. Rudini kila mmoja wenu nyumbani kwake, maana hili ndilo nia yangu.' Basi wakaitii neno la BWANA, wakarudi nyumbani kama BWANA alivyoamuru." Kwa hivyo, kuhusu jambo hilo Rehoboamu ananyenyekea kwa neno la BWANA, kwa neno la nabii. Anaacha mipango yake na mgawanyiko unabaki.

b. Uhusiano wa Rehoboamu na Misri -- 1 Wafalme 14 “b” ni: “Uhusiano wake na

Misri.” Hii inaruka mbele hadi sura ya 14. 1 Wafalme 14:25-28. Kinachotokea hapa ni kwamba mwandishi wa Wafalme anahama katika hatua hiyo katika sura ya 12 hadi kile kinachoendelea kaskazini na Yeroboamu na kuketi kwake na ndama wa dhahabu na kadhalika, na harudi kwa Rehoboamu hadi sura ya 14:21 na inayofuata. Lakini unasoma hapo 1 Wafalme 14:25, “Katika mwaka wa tano wa mfalme Rehoboamu, Shishaki mfalme wa Misri alishambulia Yerusalemu. Aliteka nyara hekalu, na jumba la kifalme.” Unasoma, “Alichukua kila kitu ikiwa ni pamoja na ngao zote za dhahabu ambazo Sulemani alikuwa ametengeneza hivyo Rehoboamu akatengeneza ngao za shaba badala yake.”

Sasa marejeleo haya yanavutia kwa sababu ni moja ya matukio katika kipindi cha ufalme ambayo yanathibitishwa na ushahidi wa ziada wa kibiblia. Na, kwa kweli, tunajifunza kutoka kwa rekodi za Misri kwamba Shishaki aliposhambulia Yerusalemu, hiyo ilikuwa sehemu ya kampeni kubwa zaidi. Haikuwa kwamba alitoka Misri tu kushambulia Yerusalemu. Hilo ndilo jambo pekee ambalo marejeleo ya kibiblia yanatuambia. Lakini maandishi ya ushindi ya kampeni hiyo yalipatikana kwenye kuta za hekalu huko Thebes. Katika maandishi hayo, Shishaki anaorodhesha miji mingi aliyoipora. Hii inavutia; ilikuwa miji si tu katika Yuda, bali pia katika Ufalme wa Kaskazini. Na hilo linashangaza kwa sababu unakumbuka kwamba Yeroboamu, ambaye sasa alikuwa mfalme katika Ufalme wa Kaskazini, alipojaribu kumwasi Sulemani mapema na hakufanikiwa, alikimbilia Misri na kupata kimbilio kwa Shishaki. Hilo lingekufanya ufikiri kwamba Yeroboamu na Shishaki wangukuwa na uhusiano wa kirafiki. Lakini hilo halikuonekana kuleta tofauti kubwa wakati huu kwa sababu Shishaki anafanya kampeni hii katika nchi ya Kanaani. Kwa kweli, si Yerusalemu pekee inayoshambuliwa, bali pia miji katika Ufalme wa Kaskazini.

Shishaki na Israeli Sasa, sijui kama unafahamu juzuu hizi mbili. Hizi ni juzuu mbili za kawaida za maandishi ya Mashariki ya Karibu ya Kale. Hii ni tafsiri ya Kiingereza ya maandishi kutoka Misri, kutoka Mesopotamia na Wahiti, kwa ujumla kutoka Mashariki ya Karibu ya Kale. Maandishi haya yametafsiriwa na kuchapishwa. Maandishi hayo

yalihaririwa na James Pritchard na juzuu hizo zinaitwa *Maandiko ya Mashariki ya Karibu ya Kale* na kufupishwa ANET. Kuna juzuu nyingine inayoitwa *Picha za Mashariki ya Karibu ya Kale* zinazohusiana na Agano la Kale. Mara nyingi maandishi yanayotafsiriwa katika juzuu ya kwanza yana picha yake katika juzuu ya pili.

Sasa, maandishi ya maandishi hayo ya ushindi yaliyoandikwa na Shishak yako kwenye ukurasa wa 263 katika *Maandiko haya ya Kale ya Mashariki ya Karibu*. Na katika *Picha za Kale za Mashariki ya Karibu* kuna picha 349. Nitakuonyesha hili na kulipitisha. Nadhani inavutia kuona hili. Picha 349 kwenye ukurasa wa 128, hiyo iko chini hapa, unaweza kuona picha hapo ya Shishak na kisha maandishi yote yanayoizunguka. Inasema hapa "Orodha ya miji ya Palestina na Syria iliyotekwa na Sheshonk," ambayo ni sawa na Shishak. Sheshonk na Shishak ni sawa. Sababu ya tofauti ya tahajia ni kwamba kuna mawazo tofauti kuhusu jinsi hieroglyphics za Kimisri zinavyopaswa kutamkwa. Acha nipitishie hilo tu...

Kisha kuna ushahidi mwingine ambao umepatikana, nao ni kipande cha mnara uliopatikana Megido ambacho kina jina la Shishaki. Wengi wanahisi hii labda inamaanisha kwamba alikuwa ameweka aina fulani ya mnara huko Megido wakati wa kampeni hii kama aina ya mnara wa ushindi na kuweka jina lake juu yake. Kipande chake chenye jina lake kimepatikana. Angalia Maandishi ya *Kale ya Karibu Mashariki*, ukurasa wa 264. Hata hivyo, hatuna picha yake. Kwa hivyo hiyo ndiyo shambulio la Shishaki lililotajwa hapo katika Wafalme.

Hapa kuna maelezo kamili ya shambulio hilo na sababu zake katika 2 Mambo ya Nyakati 12, ambayo ni kifungu kinachofanana. Ukiangalia 2 Mambo ya Nyakati 12:5, unasoma hapo kwamba Shemiah—nabii yuleyule aliyemwambia Rehoboamu asirudi nyuma na kushambulia kaskazini—katika 2 Mambo ya Nyakati 12:5 inasema, “Nabii Shemiah alimjia Rehoboamu na viongozi wa Yuda waliokuwa wamekusanyika Yerusalemu kwa hofu ya Shishaki. Akawaambia, ‘BWANA asema hivi, ‘Ninyi mmeniacha mimi; kwa hiyo mimi sasa nimewaacha ninyi kwa Shishaki.’ Viongozi wa Israeli na mfalme wakajinyenyekeza, wakasema, ‘BWANA ni mwenye haki.’ Bwana alipoona kwamba wamejinyenyekeza, neno la BWANA likamjia Shemiah, ‘Kwa kuwa

wamejinyenyekeza, sitawaangamiza bali nitawapa wokovu hivi karibuni. Hasira yangu haitamwagwa juu ya Yerusalemu kupitia Shishaki. Hata hivyo, watamtii, ili wapate kujua tofauti kati ya kunitumikia mimi na kuwatumikia wafalme wa nchi nyingine.’ Shishaki, mfalme wa Misri aliposhambulia Yerusalemu, alichukua hazina ya hekalu.”

Nadhani ni wazi kwamba shambulio hilo lilikuja kwa sababu Reabomu na Yuda walikuwa wamemwacha BWANA. Lakini walipotubu na kukiri kwamba BWANA ni mwenye haki, BWANA alirekebisha hali hiyo ili, ingawa walitekwa nyara, wasiangamizwe kabisa.

Mfalme wa Pili wa Yuda - Abiya Sawa, hiyo ni "Rehoboamu na Jaribio Lake la Kushinda Israeli" na uhusiano wake na Misri." Pili, Abiya, au Abiya, jina lake linaonekana katika aina zote mbili. 1 Wafalme 14:31-15:8 na linafanana katika 2 Mambo ya Nyakati 13:1-22. Abiya alikuwa na utawala mfupi, miaka mitatu tu. Unasoma katika 14:31 kwamba, "Rehoboamu alilala na baba zake." Hiyo ni njia ya kawaida ya kusema alikufa. "Alizikwa pamoja nao katika mji wa Daudi. Jina la mama yake lilikuwa Naama. Alikuwa Mwamoni, na Abiya mwana huyu alimrithi kama mfalme." Kisha unasoma katika 15:1, "Katika mwaka wa kumi na nane wa Yeroboamu mwana wa Nebati, Abiya alianza kutawala Yuda, akatawala huko Yerusalemu miaka mitatu. Jina la mama yake aliitwa Maaka binti Abishalomu. Alitenda dhambi zote za baba yake alizofanya kabla yake; moyo wake haukuwa mkamilifu kwa BWANA, Mungu wake, kama moyo wa Daudi baba yake ulivyokuwa.”

Sasa, inaonekana kwamba alikuwa mtu mgumu kuhusiana na swali hilo la uaminifu kwa BWANA. 1 Wafalme 15:3 inasema kwamba "moyo wake haukuwa mkamilifu kwa BWANA, lakini kwa ajili ya Daudi BWANA alimhurumia." Lakini katika 2 Mambo ya Nyakati 13:15-18, tunapata upande mwingine wa picha hiyo. 2 Mambo ya Nyakati 13:15: "Nao watu wa Yuda wakapiga kelele za vita. Na sauti ya kelele za vita iliposikika, Mungu akawashinda Yeroboamu na Israeli wote mbele ya Abiya na Yuda. Waisraeli wakakimbia mbele ya Yuda, naye Mungu akawatia mikononi mwao. Abiya na watu wake wakawaua sana hivi kwamba watu 500,000 wakauawa

miongoni mwa watu hodari wa Israeli. Watu wa Israeli walishindwa wakati huo. Watu wa Yuda walishinda kwa sababu walimtegemea BWANA, Mungu wa baba zao. Abiya akamfuata Yeroboamu, akamnyang'anya miji ya Betheli, Yeshana, na Efroni, na vijiji vyake vya kandokando. Yeroboamu hakupata nguvu tena wakati wa Abiya."

Kwa hivyo, katika 2 Mambo ya Nyakati tunasoma kwamba kwa sababu Yuda walimtegemea BWANA walishinda shambulio la Yeroboamu kutoka kaskazini. Kwa hivyo tunaona maisha yake lazima yalionyesha mchanganyiko wa imani na kutoamini. Lakini hakika ilikuwa kwa rehema za Mungu kwamba Yerusalemu haikuharibiwa, iwe na Shishaki au kwa shambulio hili kutoka kaskazini, lakini dalili ni kwamba moyo wa Abiya haukuwa mkamilifu kwa BWANA kama ilivyopaswa kuwa. Kama Wafalme wanavyosema katika mstari wa 3, "Moyo wake haukuwa mkamilifu kwa BWANA Mungu wake." Wafalme hawamtendei sana Abiya na utawala wake ulikuwa mfupi.

Mfalme wa Tatu wa Yuda -- Asa Tuendeleo kwa Asa ambaye ni mtawala wa tatu wa Yuda, 1 Wafalme 15:8-24 na 2 Mambo ya Nyakati 14-16. Sasa Asa alikuwa mfalme mkuu. Alitawala miaka arobaini na moja. Alikuwa na utawala mrefu. Tunaona kwamba katika 1 Wafalme 15:9, "Mwaka wa ishirini wa Yeroboamu, Asa akawa mfalme wa Yuda na akatawala huko Yerusalemu miaka arobaini na mmoja." Hiyo ni ndefu kuliko Sauli, Daudi, au Sulemani. Muda wa utawala wa Sauli haujulikani kwa kiasi fulani. Kuna upotoshaji wa maandishi katika mstari unaoelezea urefu wa utawala wake. 1 Sam 13:1 Ninaamini. "Sauli alikuwa na umri wa miaka thelathini alipoanza kutawala na akatawala juu ya Israeli," NIV inasema, "miaka arobaini na miwili" lakini "arobaini" hiyo ilikuwa nyongeza, kama ilivyokuwa "thelathini." Katika maandishi kuna nyongeza hapo. Ona kwamba maelezo ya maandishi ya NIV yanasema Kiebrania hakina "arobaini." Kwa hivyo ni vigumu kujua ni muda gani Sauli alitawala. Inaonekana kwangu kuna marejeleo katika kitabu cha Matendo ya Mitume kwa muda wa utawala wa Sauli. Sina uhakika kama naweza kuupata. Huenda ikawa katika Matendo ya Mitume 13:21? Ndiyo, "Kisha watu wakaomba mfalme, naye akawapa Sauli, mwana wa Kishi, wa kabila la Benyamini ambaye alitawala miaka arobaini." Lakini unaona inasema katika 1 Sam 13:1 katika

maandishi ya Kiebrania, “Sauli alikuwa na umri wa mwaka mmoja alipoanza kutawala na akatawala miaka miwili.” Matendo ya Mitume 13 inasema, “Alitawala miaka arobaini.” Ukiisoma jinsi NIV inavyosema, hakutawala “miaka arobaini”; alitawala “miaka arobaini na miwili.” Hiyo arobaini inaweza kuwa nambari ya duara ikilinganishwa na arobaini na mbili kamili zaidi. Lakini jambo ni kwamba, maandishi katika 1 Samweli 13:1 yametokea. Ni wazi kuna tatizo la maandishi hapo.

Kwa vyovyote vile, kama alitawala miaka arobaini na miwili, basi nilichosema kuhusu Asa si kweli—nilisema kwamba Asa alitawala kwa muda mrefu kuliko Sauli, Daudi au Sulemani. Alitawala miaka arobaini na mmoja. Daudi alitawala miaka arobaini, na Sulemani akatawala miaka arobaini. Tunasoma kuhusu Daudi katika 1 Wafalme 2:10: Daudi alilala na baba zake, akazikwa katika mji wa Daudi, alikuwa ametawala miaka arobaini juu ya Israeli, miaka saba huko Hebroni, miaka 33 huko Yerusalemu. Na Sulemani katika 1 Wafalme 11:42, “Sulemani alitawala huko Yerusalemu, juu ya Israeli yote, kwa miaka arobaini.” Basi Asa akatawala miaka arobaini na mmoja.

Anaelezewa kama mfalme mzuri ambaye moyo wake ulikuwa mnyofu. 1 Wafalme 15:1, hata hivyo, kuna sifa: "Asa alifanya yaliyo mema machoni pa Bwana [15:11] kama Daudi baba yake alivyofanya. Aliwafukuza makahaba wa kiume kutoka nchi, akaondoa sanamu ambazo baba yake alikuwa ametengeneza, hata akamwondoa bibi yake Maaka kutoka katika cheo chake kama mama malkia kwa sababu alikuwa ametengeneza nguzo ya kuchukiza ya Ashera. Asa alikata nguzo hiyo na kuiteketeza katika Bonde la Kidroni." Lakini sifa yake iko katika mstari wa 14: "Ingawa hakuondoa mahali pa juu, moyo wa Asa ulikuwa umejitolea kikamilifu kwa Bwana maisha yake yote. Alileta ndani ya hekalu la Bwana fedha na dhahabu, vyombo ambavyo yeye na baba yake walikuwa wameviweka wakfu." Usemi huo kwamba "mtu ambaye moyo wake ulikuwa mkamilifu kwa Bwana, hata hivyo hakuondoa mahali pa juu" au kitu kama hicho, ni kitu ambacho unapata sehemu kadhaa katika Wafalme. Kwa hivyo nadhani tunapaswa kuangalia mahali hapa pa juu palikuwa nini na maana yake ni nini, ambayo ni swali gumu sana. Ni vigumu kujua jinsi ya kuelezea hilo haswa.

Kabla hatujafanya hivyo, hebu tuchukue mapumziko ya dakika tano.

Imenukuliwa na Kristen Ramey
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Dkt. Perry Phillips
Imesimuliwa tena na Dkt. Perry Phillips